

cation regimentation are stipulated. Such situation significantly complicates of this action essence and law content understanding: 1. The special confiscation is understood as a novella from Criminal Code Common Part of which is being considered by legislator as a concrete mean from number ones for corruption prevention. 2. Special confiscation presents itself a criminal law measure which is being applied in the case of crimes not linked to corruption and provided by law in Criminal Code Special Part.

The criminal law influence phenomenon has been analyzed. There is ascertained that special confiscation presents itself the criminal law influence forced measure. The term «other criminal law character measure» does not express the special confiscation law nature. The special attention is accented to special confiscation and criminal penalty proportion. It is linked to special confiscation applications simultaneously with punishment. There is drowning a conclusion about impossibility of clear differentiation between punishment and special confiscation. This is due to different nature of special confiscation objects and Ukrainian Criminal Code conflicting provisions. The basic problem consists in legislative consolidation by Criminal Code the property confiscation (full or partial) as a punishment which is closely related to special confiscation as a criminal law influence measure. It seems contradictory legislator position concerning special confiscation using for persons which are not subjects of criminal responsibility. Therefore, attention is accented to impossibility for such norms to be used in practice. The special confiscation application for persons released from criminal responsibility is in contrary to encourage fundamentals and principles in the Criminal law of Ukraine. The author vision concerning available problems overcoming is suggested. Additional attention is accented to a need for criminal law influence provisions system revision.

Key words: *special confiscation, enforcement action, criminal law influence, punishment, criminal law responsibility.*

УДК 343.353-057.3(477)

Д.О. Сисоєв

РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 364-1 КК УКРАЇНИ

Досліджено проблеми родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг, зугалі й зокрема зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Ключові слова: *склад злочину, об'єкт злочину, родовий об'єкт злочину, злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.*

Постановка проблеми. Загальна проблематика об'єкта злочину в сучасній вітчизняній доктрині вважається однією з ключових тем, що відкриває шлях до вивчення складу злочину. Утім, чи часто представники первинних ланок у системі правозастосування звертаються до проблем визначення об'єкта злочину, дотримання умовної конструкції «об'єкт злочину –

предмет злочину – засіб вчинення злочину» у рамках тієї чи іншої концепції об'єкта злочину без змішування окремих моментів, характерних для різних підходів, тощо? Без перебільшень можемо сказати, що поодинокі, а значна частина слідчих більш-менш орієнтується здебільшого в одному підході, базуючись на якому був написаний підручник, за яким цей слідчий вивчав кримінальне право. Усе ж таки маємо визнати, що на практиці в кримінальних провадженнях, а раніше під час розслідування кримінальних справ, об'єкт злочину найчастіше не встановлюється, а констатується правозастосовником як такий, що має місце. Робиться це для дотримання формальної вимоги: засвідчити в діяннях особи певний склад злочину з усіма його елементами. Слідчий розуміє, що за відсутності хоча б одного з цих елементів буде відсутній склад злочину взагалі, тому й намагається закріпити в процесуальних документах їхню фактичну наявність у злочинній події. Щодо об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони це вдається зробити, спираючись на приписи КК України. Стосовно ж об'єкта злочину він такої можливості позбавлений, тому найчастіше просто та беззаперечно констатує його наявність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Можливо пересічне правозастосування й не надає об'єктові злочину вирішального значення, утім, це не є підставою дійсно визнавати його таким. Протягом кількох останніх десятиліть цей елемент складу злочину постійно зазнає прискіпливої уваги з боку науковців. Так, спеціальні дослідження йому присвятили В.К. Глісін, М.Й. Коржанський, Б.С. Нікіфоров, Г.П. Новосьолов, В.Я. Тацій та інші вчені. Об'єкт службових злочинів взагалі й, зокрема, їхній родовий об'єкт досліджувався в роботах В.Г. Хашева, В.П. Коваленка, К.П. Задої, Т.І. Слуцької.

Формування цілей. Метою статті є теоретичне дослідження проблемних питань родового об'єкта злочину «зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми».

Виклад основного матеріалу. Слід визнати, що навіть із урахуванням значної опрацьованості вищезокреслених питань, у науці немає однозначного розуміння, що ж саме слід визнавати об'єктом злочину. У науковій і навчальній літературі різних часів ним називали та називають соціальні цінності, суспільні відносини, інтереси, чийсь права, формальну кримінально-правову норму тощо. Названі підходи мають як своїх прихильників, так і критиків. Проте, їхній огляд дозволяє підсумувати, що домінують серед них дві основні: 1) об'єкт злочину – це суспільні відносини та 2) об'єкт злочину – це соціальні цінності.

Маємо зауважити, що будуватимемо подальше дослідження зловживання повноваженнями, опираючись на доробок прибічників концепції об'єкта злочину як соціальних цінностей. Вибір цей не є сліпим наслідуван-

ням окремих учених, йому передувала аналітична діяльність, квінтесенцією якої наводимо нижче. Окрім розвитку та поповнення теоретичного доробку наукова робота повинна впливати й на практичне застосування законодавства, що піддається аналізу. При цьому практичні рекомендації не лише не повинні мати формальний характер, а й, на наш погляд, повинні бути зрозумілими для правозастосовувача. І якщо їхній зміст, зазвичай, є зрозумілим, то теоретична обґрунтованість часто не афішується, бо вченими вважається зрозумілою апіорі, а для практиків – непотрібною. Утім, вважаємо, що розуміння теоретичних витоків, а саме – юридичної природи того чи іншого правового явища схиляє практичного працівника до осмисленого, а не формалізованого застосування законодавчих приписів.

Щодо типології об'єктів злочину в рамках класифікації за вертикаллю та горизонталлю останнім часом висловлювалося немало цікавих думок. У рамках подальшого розвитку найпоширенішої за радянських часів триступеневої конструкції в класифікації об'єктів злочину за вертикаллю (загальний, родовий, безпосередній) з'явилися пропозиції доповнити її проміжною ланкою: видовим об'єктом злочину, розмістивши його між родовим і безпосереднім.

Зважаючи на вимоги щодо певної обмеженості наукової статті за обсягом, далі розглянемо родовий об'єкт злочину, передбаченого ст. 364-1 КК України. Отже, родовим об'єктом є певна група соціальних цінностей, що охороняється через застосування визначеної сукупності кримінально-правових норм. Родові об'єкти злочинів охоплюють доволі великі групи соціальних цінностей, для захисту яких використовуються такі ж великі групи норм. Законодавець, зазвичай, консолідує їх в одному розділі Особливої частини кримінального кодексу. Також із родовим об'єктом можемо визначитися завдяки правилам структурування Особливої частини кримінального кодексу – він пов'язаний зі сферою службової діяльності та професійної діяльності щодо надання публічних послуг. Утім, щодо його конкретизації різними вченими висловлювалися відмінні думки. Так, наприклад, С.В. Познишев у нарисі основних начал науки кримінального права, присвячених його Особливій частині, називав родовим об'єктом посадових злочинів ідеальне суспільне благо[1]. На наш погляд, така назва не може відображати специфіку цінностей, яким ці діяння завдають шкоду або створюють загрозу її заподіяння. Одразу виникає логічне запитання: чому посадові злочини спричинюють шкоду «ідеальному суспільному благові», а, наприклад, злочини проти життя та здоров'я особи чи проти власності, авторитету органів влади тощо не спричинюють? Крім цього, треба визначити обсяг поняття «суспільне благо» та «ідеальне благо» або принаймні дефініювати їх.

Не вдаючись у детальний аналіз термінів «благо», «суспільне благо», «суспільні блага», «благо громадського користування», «блага громадського

вжитку», наведені й у загальних тлумачних, і в спеціальних словниках, маємо вказати, по-перше, що це все те, що здатне задовольняти повсякденні життєві потреби людей і приносити їм користь; і, по-друге, підлягає користуванню (вжитку) всіма членами суспільства незалежно від можливості їх оплатити. Навіть без таких додаткових ознак суспільного блага, як практична неможливість виключити людину з кола його споживачів (безвиключність); незменшення можливості вжитку для інших користувачів (неконкурентність у користуванні); неможливість поділити благо на окремі склади; стає зрозумілим, що аналізований термін доволі абстрактний і всеохоплюючий.

До речі, про неподільність благ і їхню належність саме до царини соціальних відносин може свідчити той факт, що в українській мові достатки, вигоди, дари природи і таке інше, *усе те, чого людина потребує в житті* (курсив наш – Д.С.) визначається саме як «блага» й виключно у множині[2].

Чи можемо ми, урахувавши вищенаведене, погодитись із С.В. Познишевим, що «ідеальне суспільне благо» є родовим об'єктом посадових злочинів? Напевно, що не можемо. Окреслена вченим категорія, на наш погляд, більше задовольняла б визначенню загального об'єкта злочину.

У роботі, що вийшла друком 1923 року, О.О. Жижиленко наголошував, що об'єктом посадових злочинів є «службовий обов'язок посадової особи». Учений-правник розшифровує цей термін. Він вважає, що цей обов'язок полягає в необхідності законно відправляти службу[3]. На нашу думку, доволі виражений підхід, у якому особливо маємо звернути увагу на дотримання законодавчих вимог під час виконання службових обов'язків.

Утім, наведені позиції С.В. Познишева й О.О. Жижиленка у різні часи піддавалися критиці іншими російськими вченими. Так, наприклад, О.Б. Сахаров у 1956 році писав, що «теорія «службового обов'язку» О.О. Жижиленка та «ідеального суспільного блага» С.В. Познишева логічно призводять до визнання об'єктом посадових злочинів установленого порядку відправлення служби, тобто до нормативізму[4]. Ознайомлення з роботою нашої сучасниці О.О. Кравченко дає підстави вважати, що вона також поділяє цю критику[5].

Саме наявність критики заохочує детальніше проаналізувати вказаний підхід. Як пам'ятаємо, зміст неопозитивної теорії праворозуміння, яку, власне, і називають нормативізмом, полягає в припущенні, що право походить лише від держави, воно не може існувати окремо від держави, як і держава немислима без права. В основі зазначеного підходу є уявлення про право як систему норм, розташованих системно залежно від юридичної сили. До речі, саме з додержанням цього принципу будується вітчизняна ієрархія законодавства, де на найвищому щаблі знаходиться Конституція України, нижче – відповідним чином ратифіковані Україною міжнародні правові акти, потім – закони України, за якими слідує підзаконні акти. В

ідеалі кожен нижчий нормативно-правовий акт або нижча норма повинна обґрунтовувати свою законність у вищому акті або нормі. Цікаво, у чому ж О.Б. Сахаров і О.О. Кравченко вбачають нормативізм? Якщо теорія службового обов'язку, який полягає в необхідності відправляти службу з обов'язковим додержанням законодавчих приписів, доволі осяжно вписується в позитивістський підхід, то ідеального суспільного блага в цій структурі уявити не можемо. Так, рамки можливих службових дій спеціально уповноваженої особи обмежуються певними законодавчими приписами. Ці приписи ініціюються та створюються лише державою. Без держави не було б не тільки цих приписів, а й окремих службових осіб, яким вони адресовані. Але ж як по суті вказівка держави, його документально оформлена можливість примусу може отримати форму «ідеального блага»? На наш погляд, питання риторичне. Також бачимо, що система, запропонована О.О. Жижиленком, доволі органічно вписується в систему праворозуміння, детально опрацьовану Р. Штамлером [6], П.І. Новгородцевим [7] і Г. Кельзенем [8]. За що ж її критикував О.Б. Сахаров? Відповідь на це запитання знаходимо в роботі О.Я. Светлова, котрий у 1978 році наголошував, що в перший період існування радянського кримінального права в роботах, присвячених посадовим злочинам, домінувало *запозичене із теорії буржуазного права* (курсив наш – Д.С.) визначення об'єкта посадових злочинів як «службового обов'язку» посадової особи або «непорушної законності та досягнної енергії дій» посадової особи. Пізніше, наголошує автор, родовим об'єктом цих протиправних діянь стали називати «державний апарат» і «державну дисципліну» [9]. До речі, учений, говорячи про «запозичення з теорії буржуазного права», посилається на вищезгадані нами роботи О.О. Жижиленка та С.В. Познишева, додаючи до них працю М.В. Кожевнікова та Н.О. Лаговієра [10]. О.Я. Светлов також звертає увагу читача, що в радянській літературі в деяких визначеннях родового об'єкта посадових злочинів нічого не говориться про суспільний апарат і це, на його думку, не є правильним із огляду на існування багатьох громадських організацій, що об'єднують мільйони людей (колгоспи, кооперативи, профспілки, добровільні спілки, товариські суди, добровільні народні дружини тощо) [11]. Ураховуючи вищенаведене, можемо констатувати причину неприйняття точки зору на родовий об'єкт службових злочинів як «службовий обов'язок» – ідеологія. На жаль, конструктивної критики таких підходів не знаходимо. Лише «буржуазність».

Сам О.Я. Светлов пристає до введеного в обіг 1939 року А.Н. Трайніним та, як він сам пише, загальноприйнятого в науці радянського кримінального права визначення родового об'єкта службових (посадових) злочинів як «правильної, такої, що відповідає інтересам соціалістичного будівництва, роботи державного та суспільного апарату». У на-

веденому визначені звертає на себе увагу інтерпретація правильності в роботі відповідного апарату – відповідність інтересам соціалістичного будівництва. Безперечно, за радянської влади такий підхід однозначно можна вважати ідеологічно витриманим і позбавленим впливу з боку «буржуазного права». Утім, чи є він формально визначеним і таким, що виключає маніпулювання? Напевно, що ні. Перш за все, непросто визначитись із тим, що саме є інтересами соціалістичного будівництва, із огляду на відсутність їхнього нормативного формулювання. Наприклад, у СРСР у 1934, 1935, 1936 та 1939 роках видавалися статистичні щорічники «Соціалістичне будівництво Союзу РСР» Центрального управління народногосподарського обліку Держплану СРСР, що охоплювали період 1933-1938 років. У них знаходимо статистичні дані щодо промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку, культури, науки, аналогічні розділи про «капіталістичні країни», однак, у цих збірках усе ж немає визначення вищезгаданих інтересів цього самого будівництва. Ураховуючи наведене, можна припустити, що репресії та участь у них відповідних службових осіб здійснювалися в інтересах соціалістичного будівництва. До речі, у випуску такого щорічника за 1939 рік першим розділом охоплюються досягнення соціалістичного будівництва на ниві «знищення експлуатагорських класів і перемоги соціалізму в СРСР».

Висловлена А.Н. Трайніним позиція більше п'ятдесяти років без уважень сприймалася дослідниками. Так, наприклад, у 1973 році її підтримав казахський дослідник А. Нусупалієв [12]. О.Я. Светлов піддав подальшому розвитку вищезгадану позицію у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук [13]. Наприкінці 1980-х – початку 1990-х років до її послідовників пристали узбецькі вчені Б.Д. Ахраров [14] і А.Х. Саттаров [15].

Водночас, не зважаючи на представлену автором критику вказаної точки зору, убачаємо в її формулюванні й позитивний момент: абстрактною формулою «інтересів соціалістичного будівництва» її автор і його послідовники розшифровують поняття *правильної* роботи державного та суспільного апарату. Не заглиблюючись у дефініювання терміна «правильний» як такий, що відповідає певним правилам, маємо відзначити його подальшу еволюцію в термін «нормальний» щодо функціонування вказаного апарату. Так, у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук А.К. Квіцінія відійшов від традиційного для радянської доктрини кримінального права визначення родового об'єкта службових (посадових) злочинів, сформулювавши його як сукупність суспільних відносин, що забезпечують формування та *нормальне* (курсив наш – Д.С.) функціонування державного суспільного апарату нового типу, який утворюється під час революційної перебудови та служить інтересам народу, підзвітний його

му, є високопрофесійним, компетентним, діє на основі суворого дотримання законності й покликаний оперативно розв'язувати завдання перебудови усіх сфер життя суспільства [16]. Якщо прибрати з наведеної дефініції гасла часів перебудови, то корисне її наповнення можна звести до вищезгаданої еволюції термінів «правильний – нормальний». За великим рахунком ці синоніми не дуже й впливають на сутність визначеного об'єкта. Проте, останній із них є більш звичним для науки та дозволяє намітити подальший розвиток доктрини в цьому напрямі.

Дослівний переклад із латини слова «погма» (тобто косинець) навряд допоможе побудувати логічний ланцюжок наших роздумів, але переносне значення цього терміна (взірець для наслідування, правило) цілком доречно для застосування. Наведений переклад підтверджує синонімічний ряд «правильний – нормальний».

Цікавим убачається ставлення сучасної науки кримінального права до проілюстрованої на перший погляд гри слів. Як уже згадувалось, у вітчизняній теорії увага дослідженню окремих злочинів у царині службової діяльності з обов'язковим аналізом, зокрема, їхнього родового об'єкта приділялася на рівні дисертацій із боку В.Г. Хашева, В.П. Коваленка, К.П. Задої, Т.І. Слущкої.

Наприклад, В.Г. Хашев наголошує, що злочини, передбачені розділом XVII Особливої частини КК, можуть посягати на два родові об'єкти: перший – суспільні відносини, що визначають і регулюють зміст правильної роботи апарату органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх підприємств, установ чи організацій щодо реалізації завдань, які стоять перед цими органами; другий – суспільні відносини, що визначають і регулюють зміст правильної роботи апарату підприємств, установ чи організацій недержавних форм власності щодо реалізації завдань, які стоять перед ними. Частиною родового об'єкта, наголошує вчений, є авторитет державних і громадських організацій та інших структур, що розуміється як визнання, впливовість, престиж, якому за природою може заподіюватися шкода [17].

В.П. Коваленко, беручи до уваги проаналізоване вище визначення А.Н. Трайніна, уважає найбільш вдалим, із урахуванням змін до законодавства, наведене в першому виданні науково-практичного коментаря до КК України 2001 року за редакцією М.І. Мельника та М.І. Хавронюка: суспільні відносини, що визначають і регулюють зміст правильної роботи державного апарату й апарату органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності [18].

Очевидно, що автори скористалися понятійними лекалами радянської доби, навіть використали формулювання «правильна робота», розширивши коло можливих підприємств, установ і організацій тими, що

належать до недержавних форм власності. На наш погляд, такий прийом дозволив дослідникам формально дотриматися вимог під час розгляду питання про об'єкт злочину, проте відсутність обґрунтувань залишає окремі запитання. Вище вже згадувалось, що практика правозастосування кримінально-правових норм часто йде шляхом простої констатації наявності об'єкта злочину. Причиною цього також є його формулювання без пояснення змісту в науковій літературі.

Після вищенаведених точок зору на родовий об'єкт злочинів у сфері службової діяльності заслугоує на увагу пропозиція К.П. Задої розглядати його як суспільні відносини соціального управління, у яких суб'єкти управління реалізують керуючий вплив, що надається їм у результаті особливих процедур, передбачених правовими актами, здійснюється в межах і в спосіб, що передбачені правовими актами, і забезпечується можливістю застосування правових наслідків за ухилення від дії такого впливу [19]. Тобто, учений вбачає спричинення шкоди або створення загрози для її спричинення не відносинам соціального управління в широкому розумінні, а лише тій їхній частині, яка характеризується реалізацією свого керуючого впливу суб'єктами управління. Принаймні так виходить із наведеного формулювання. Погодитись або не погодитись із цим можна після з'ясування змісту поняття «суспільні відносини соціального управління» або «соціальне управління».

Наприклад, представник науки адміністративного права Ю.П. Битяк соціальним управлінням називає діяльність людей, їх громадських і державних об'єднань, управління людини людиною, у цілому суспільством [20]. Такі ж представники соціологічної науки як Н.П. Осипова та С.О. Горбунова-Рубан розуміють під цим поняттям цілеспрямований вплив на соціальні відносини, структури та процеси [21]. Тут необхідно сказати, що вплив на соціальні відносини як якийсь процес також по суті є соціальними відносинами з наявністю всіх складових: сторони, зміст, соціальний зв'язок. Таким чином, урахувавши наведене, а також предметну спрямованість соціологічної науки на вивчення суспільства, систем, що його утворюють, закономірностей його розвитку та функціонування тощо, будемо використовувати пояснення соціологів. Спираючись на визначення родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності, що сформулював учений К.П. Задоя, можна сказати, що ним є цілеспрямований керуючий вплив суб'єктів управління на суспільні відносини, структури, процеси, процедурно визначений правовими актами, і такий, що реалізується відповідно до їх приписів, та забезпечується можливістю застосування правових наслідків за ухилення від дії такого впливу. По суті введення до визначення розшифрування відносин соціального управління не покращує його розуміння. Аналізована дефініція виділяється на тлі попередніх проаналізованих нами саме вказівкою на діяльність, урегульова-

ну правовими актами. Також про відповідність діяльності службових осіб нормативно-правовим актам при визначенні родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності говорить Т.І. Слущька, називаючи ним суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі здійсненням службовою особою діяльності відповідно до нормативно-правових актів, що становить *правильну* (курсив наш – Д.С.) роботу державного апарату й апарату органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності [22]. Із вищевказаного слідує, що ключовим моментом «правильної» діяльності службових осіб необхідно визнати лише ту, що врегульована правовими актами, тобто – **законну діяльність**.

Не вносять більшої ясності в це питання й останні дисертаційні дослідження, виконані українськими вченими. Так, наприклад, Д.М. Горбачов називає родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, охоронюваний законом порядок суспільних відносин, що забезпечує належне здійснення своєї діяльності службовими особами та особами, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг [23]. На наш погляд, заплутана та не зовсім зрозуміла дефініція, яка не розкриває сутність об'єкта злочинів, а лише дає прив'язку до їхніх суб'єктів. Без будь-якого аналізу та власних пропозицій погоджується з наведеним формулюванням родового об'єкта також і Я.В. Ризак [24].

Висновки. Підбиваючи вищевказане, можемо констатувати, що правильною нормальною діяльністю службових осіб є їхня законна діяльність, тобто, реалізація власних повноважень через неухильне виконання приписів адресованих ним нормативно-правових актів. Навіть поверхневий розгляд визначень родового об'єкта службових злочинів ілюструє надмірну захопленість їхніх авторів деталями. На наш погляд, відбувається це через ігнорування правил дефініювання термінів. Серед видів визначень (інтенціональне, реальне, аксіоматичне, номінальне, явне, неявне, генетичне, контекстуальне, індуктивне, остенсивне) нас цікавить реальна дефініція, що відображає суттєві ознаки, властивості й характеристики об'єкта з метою формування відмінностей від інших об'єктів. Серед вищевказаних визначень родового об'єкта злочинів, передбачених розділом XVII КК України, важко виокремити саме ті ознаки, які дозволяють відмежувати цей об'єкт пізнання від суміжних. На наш погляд, не треба намагатися вмістити в дефініцію велику кількість ознак, які, хоч і характеризують об'єкт визначення, утім не є ключовими для його відмежування від інших об'єктів пізнання. Одразу слід зазначити, що суміжними об'єктами пізнання, від яких маємо провести відмежування, є родові об'єкти злочинів, передбачених статтями в інших, окрім XVII розділах Особливої частини КК України. Зважаючи на це, маємо акцентувати увагу в тексті визначення саме ті ознаки, які дозволяють це зробити.

Отже, родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, узагалі та зокрема зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми маємо визначити групу соціальних цінностей, змістовне наповнення яких полягає в законній діяльності державного (суспільного) апарату. Також можна додати, що така сукупність соціальних цінностей охороняється через застосування сукупності кримінально-правових норм, розміщених у XVII розділі Особливої частини КК України.

Використані джерела:

1. Познышев С. В. Очерк основных начал науки уголовного права. Особенная часть / С. В. Познышев. – М., 1923. – С. 164.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – С. 86.
3. Жижиленко А. А. Должностные (служебные) преступления. Практический комментарий. Издание 2-е / А. А. Жижиленко. – М., 1924. – С. 14.
4. Сахаров А. Б. Ответственность за должностные злоупотребления по советскому уголовному праву / Александр Борисович Сахаров. – М.: Госюриздат, 1956. – С. 23.
5. Кравченко О. О. Злоупотребление должностными полномочиями: уголовно-правовая характеристика и предупреждение : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Кравченко Ольга Олеговна. – Владивосток : Дальневосточный юридический институт МВД РФ, 2004. – С. 15.
6. Stammler R. The Theory of Justice / Rudolf Stammler. – Union, New Jersey : The Lawbook Exchange, LTD, 2000. – 591 pgs.
7. Новгородцев П. И. Лекции по истории философии права (учения Нового времени. XVI-XVIII в.в. и XIX в.) / Павел Иванович Новгородцев. – М.: Печатня С.П. Яковлева, 1912. – 346 с.
8. Kelsen H. General Theory of Law and State / Hans Kelsen. – Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press, 1949. – 550 pgs.
9. Светлов А. Я. Ответственность за должностные преступления / Александр Яковлевич Светлов. – К.: Наукова думка, 1978. – С. 28.
10. Кожевников М. В. Должностные преступления и борьба с ними / Михаил Васильевич Кожевников, Наум Осипович Лаговьер. – М., 1926. – 483 с.
11. Светлов А.Я. Ответственность за должностные преступления / Александр Яковлевич Светлов. – К.: Наукова думка, 1978. – С. 28.

Сысоев Д.А. Родовой объект преступления, предусмотренного ст 364-1 УК Украины

Исследуются проблемы родового объекта преступлений в сфере служебной деятельности и профессиональной деятельности, связанной с предоставлением публичных услуг вообще, и, в частности, злоупотребления полномо-

чиями служебним лицом юридического лица частного права независимо от организационно-правовой формы.

Ключевые слова: *состав преступления, объект преступления, родовый объект преступления, преступления в сфере служебной деятельности и профессиональной деятельности, связанной с предоставлением публичных услуг, злоупотребление полномочиями служебным лицом юридического лица частного права независимо от организационно-правовой формы.*

Sysoev D.O. A generic object of the crime under Article 364-1 of the Criminal Code of Ukraine

This article analyzes the generic object malfeasance in particular crime under Article 364-1 of the Criminal Code of Ukraine. Approaches scientists on these issues. Groups of approaches: 1) the time of the Russian Empire; 2) times of the USSR; 3) the time of independence of Ukraine.

Special attention is paid to the possibility of harm to two generic objects that group crimes. The first - the relationships that govern the content of the right of public authorities and local governments, their enterprises, institutions and organizations. The second - the relationships that define the content of successful operation of enterprises, institutions and organizations of private property. It turns out the content of the terms «good», «public good», «good overall consumption», etc. Performed ratio approaches and terminology in criminal law and administrative law.

It was determined that a generic object service offenses is a group of social values, the content of which is in the lawful activities of the state (public) system. This set of social values protected through the use of combined criminal law, placed in the section of the Special Part XVII of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: *corpus delicti, an object of crime, a generic object of crime, malfeasances, abusing official powers.*

УДК 343.846

П.В. Хряпинский

ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ И НАКАЗАНИЯ

В статье рассмотрено своеобразие диспозитивного метода регулирования общественных отношений при освобождении от уголовной ответственности и наказания. Исследовано соотношение публично императивного и частного диспозитивного регулирования общественных отношений в законодательстве об уголовной ответственности.

Ключевые слова: *метод правового регулирования, императивный метод, диспозитивный метод, освобождение от уголовной ответственности и наказания.*

Постановка проблемы. В уголовно-правовой доктрине методами правового регулирования признаются способы, средства, приемы или их совокупности, влияющие на общественные отношения с целью их созда-